

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 9/2004 vp

Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2003

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä huhtikuuta 2004 lähettäessään hallituksen toimenpidekertomuksen vuodelta 2003 (K 1/2004 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan samalla määrännyt, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- apulaisosastopäällikkö Matti Toiviainen, hallitusneuvos Pekka Järvinen, ylilääkäri Olli Simonen, hallitussihteeri Carita Heinänen ja ylitarkastaja Kari Ilmonen, sosiaali- ja terveysministeriö.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Lausumat

Valiokunta on käsitellyt hallituksen toimenpidekertomukseen sisältyviä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa syntyneitä lausumia. Lausumien toteutumiseen on kiinnitetty huomiota erityisesti sitä silmällä pitäen, onko niiden johdosta ryhdytty sellaisiin toimenpiteisiin, joiden perusteella asiassa on edetty lausuman mukaisesti siten riittävästi, että lausuma voidaan poistaa. Edellä sanottuun viitaten valiokunta esittää seuraavien lausumien poistamista:

- lapsen saattaminen rokotukseen työaikana, HE 44/1986 vp
- sairaanhoitokorvaus, HE 233/1996 vp
- omaishoitajien aseman seuraaminen, HE 166/1997 vp
- pienyrittäjien sosiaaliturva, HE 80/1999 vp
- sosiaalihuollon asiakaslaki, HE 137/1999 vp
- lisättyjen voimavarojen kohdentumisen seuranta, HE 152/2001 vp

- huumausaineiden käyttövälineiden vaihtamista koskevan säädöksen lisääminen tartuntatautiasetukseen, HE 236/2001 vp
- osapäiväraha, HE 116/2002 vp
- valtionosuuksien tarkistaminen, HE 144 ja 258/2002 vp
- lapsiperheiden palvelut, VNS 4/2002 vp
- sairausvakuutuslain muuttaminen, HE 62/2003 vp.

Hallituksen kertomuksessa on lisäksi esitetty eräiden muiden lausumien osalta, etteivät ne enää anna aihetta toimenpiteisiin. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisenä, että myös vuodelta 2004 annettavassa hallituksen toimenpidekertomuksessa seuraavan lausuman toteutumista edelleen seurataan:

- työttömyysturvalaki ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttaminen, HE 115/2002 vp.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöihin pohjautuviin seuraaviin eduskunnan lausumiin:

Työttömyysturvan peruspäivärahan taso VNS 4/1996 vp

Eduskunta on lausumassa edellyttänyt työttömyysturvan peruspäivärahan tason korottamista ja verotuksen muuttamista siten, etteivät peruspäivärahalla elävät työttömät joutuisi turvautumaan toimeentulotukeen kuin poikkeustapauksissa. Valiokunta on vuoden 2004 talousarvioehdotuksesta antamassaan lausunnossa (StVL 6/2003 vp) todennut, että työmarkkinatuen ja työttömyysturvan peruspäivärahan matala taso on johtanut siihen, että suuri osa pitkäaikaistyöttömistä joutuu täydentämään toimeentuloturvaansa kunnallisesta toimeentulotuesta. Tämä työllistää kunnallista sosiaalihuoltoa ja on yksi syy sosiaalitoimistojen työn kriisiytymiseen. Valiokunta toteaa, että ensisijaisten etuuksien tasoa tulee korottaa siten, että työmarkkinatuella ja peruspäivärahalla olevien työttömien riippuvuutta toimeentulotuesta vähennetään. Valiokunta pitää näin ollen tarpeellisena, että lausuman toteutumista edelleen seurataan.

Yhtenäinen maksukatto terveydenhuoltoon HE 187/2001 vp

Eduskunta edellytti lausumassa muun muassa, että selvitetään erilaiset vaihtoehdot yhtenäisen, kaikki terveydenhoidon menot kattavan, asiakkaan maksukyvyyn huomioon ottavan maksukaton aikaansaamiseksi. Valiokunta korostaa, että julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuja ja sairausvakuutuslain mukaisia omavastuita tulee tarkastella samanaikaisesti, jotta voidaan ottaa huomioon niiden keskinäisen suhteen palvelujen käyttöä ohjaava vaikutus. Sosiaali- ja terveysministeriö on viime vuoden lopulla asettanut toimikunnan selvittämään kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon maksupolitiikan ja maksujärjestelmän uudistamistarpeita. Toimikunnan määräaika päättyy 31.5.2005. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että toimikunnan tehtävä on merkittävä, ja pitää tarpeellisena, että

toimenpiteiden valmistelua edelleen seurataan hallituksen kertomuksissa.

Kansallinen sosiaalialan kehittämisohjelma

Valtioneuvosto teki kertomusvuonna periaatepäätöksen sosiaalialan tulevaisuuden turvaamiseksi. Periaatepäätös vahvistaa sosiaalialan kehittämisen linjaukset lähivuosiksi ja varmistaa sosiaalialan tasapainoisen kehittämisen. Sosiaalialan kehittämishankkeen tavoitteena on turvata palveluiden saatavuus, uudistaa palvelurakenteita ja toimintoja, turvata henkilöstön osaaminen ja riittävyys, tuottaa sosiaalipalvelut tehokkaasti ja vahvistaa sosiaalipalvelujen rahoitusta.

Sosiaalipalvelut ovat koko väestölle tarkoitettuja palveluja, niillä turvataan yksilön ja perheen hoiva ja huolenpito elämänkaaren eri vaiheissa ja elämäntilanteissa sekä mahdollistetaan työelämään osallistuminen ja sukupuolten välinen tasa-arvo. Valiokunta toteaa, että kunnissa sosiaalitoimen saatavuutta ja laatua on heikentänyt pitkään jatkunut pula pätevästä sosiaalitoimihenkilöstöstä ja työntekijöiden suuri vaihtuvuus. Erityisesti heikompien asiakasryhmien palvelujen saatavuus edellyttää, että kuntien perussosiaalitoimien saadaan palkatuksi riittävästi työntekijöitä.

Valiokunta toteaa, että sosiaalialan kehittämishankkeeseen sisältyvät palvelurakenteen ja työtapojen uudistamiseen sekä henkilöstön saatavuuden turvaamiseen tähtäävät ehdotukset ovat kannatettavia ja niiden toteuttamiseen tulee varata riittävät voimavarat.

Vuosi 2003 oli Euroopan vammaisten vuosi, jonka koordinoituvastuu kuului sosiaali- ja terveysministeriölle. Hallituksen toimenpidekertomuksessa ei erikseen selosteta vammaisten vuoden hankkeita. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt hallitusohjelman ja Euroopan vammaistenvuoden tavoitteiden mukaisesti vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhteensovittamisen. Ministeriö on kannustanut kuntia esimerkiksi vammaisten asumispalveluiden ja apuvälinpalveluiden laatusuosituksen käytäntöön siirtämisessä. Myös sosiaalialan kehittämishankkeissa on huomioitu vammaishankkeet yhtenä

tuettavista hankekokonaisuuksista. Valiokunta pitää hankkeiden toteuttamista tärkeänä.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää

että perustuslakivaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Juha Rehula /kesk
vpj.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Arto Seppälä /sd
jäs.	Anneli Kiljunen /sd	Osmo Soininvaara /vihr
	Marjaana Koskinen /sd	Tapani Tölli /kesk
	Pehr Löf /r	Erkki Virtanen /vas
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Tuula Väättäinen /sd
	Aila Paloniemi /kesk	
	Leena Rauhala /kd	vjäs. Anne Huotari /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.